

THORSTEN FISKARE PÅ BLÅ JUNGRUN

Ett drama av den sene Stagnelius.

Sent i sitt liv skrev Erik Johan Stagnelius det koncentrerade sagospelet om "Thorsten fiskare", som sökte sig ut över stora vatten till den mångomsjungna Blå Jungfrun i Kalmarsund. Där utspelar sig denna romantiska komedi med mer eller mindre nära associationer till biblisk undertext och en romantisk överbyggnad.

När nu ellerströms förlag ger ut "Thorsten fiskare" så ger det möjlighet att återupptäcka dramatiken Stagnelius. Ofta har han framstått som den unge poet, vars öde blev tragiskt under en korta levnad.

Under sina trettio levnadsår hann ändå poeten att skriv in sig i den svenska litteraturhistorien. Det såg tidigt Lorenzo Hammarsköld till, som kort efter poetens död gav ut de samlade skrifterna. Under 1900-talet har Fredrik Böök och Bernhard Risberg fortsatt utgivningen och på 60-talet fokuserade Staffan Bergsten på den erotiska Stagnelius.

Nu skriver litteraturprofessorn Louise Vinge ett längre efterord, som konkret sätter in detta korta dramatiska verk i sitt litterära sammanhang. Vinge förankrar dramat i en idéhistorisk tradition, där de grekiska försokratiska filosoferna bildar bakgrund till ett tolkningsmönster, där jord, vatten, luft och eld står som grundläggande tolkningsmarkörer. Sagospelets och sångspelets olika traditioner förankras i t.ex. Shakespeares En midsommarnattdröm och hos Ludwig Tieck, som gjorde romantikens sagospel till en blandning av lek och allvar, liksom i Goethes Fast.

I dramat blandas högt och lågt, vilket utgör grundelement i dåtiden romantiska drama. Thorsten är den enkle fiskaren, som plötsligt en dag fångas av den Blå Jungfruns illusoriska landskap med dröm, spekulation och komedi.

Under sitt glupska ätande och drickande förirrar han sig in i en bedräglig drömvärld, där konungens dotter lockar till förförelse och älskog.

Stagnelius blandar och ger i de mytomspunna sägner, som tydligen var mycket levande även bland den enkla befolkningen i denna trakt i början av 1800-talet.

Thorsten fiskare rivs plötsligt upp ur den romantiska drömmen. Han vaknar och faller i det kalla vattnet. Med självömkan ånger återvänder han till hustrun Annika och de många barnen i det lilla fiskarsamhället.

Det är en sorts romantisk moralitet på koncentrerad blankvers. Intressant är också de bakomliggande händelserna om dramats senare publiceringar. C. O. Hultén berättar i inledande kapitel om hur han 1943 i den s.k. Minotaurgruppen stod i begrepp att i ord och bild presentera dramat.

Konstnären Gösta Kilstrands illustrationer tillkom redan då med ny teknik, där flytande tusch torkade på fuktigt papper för att kunna ge sagans och mytens uttryck.

"Att misstro lyckan, när hon är för häftig", blir slutrepliken i Stagnelius sista verk. Kanske en sentens, som står sig lika bra som de mer kända raderna: "Tron är himlens dotter" eller "Kaos är granne med Gud".

Hans-Evert Renérius

Bok: Erik Johan Stagnelius: Thorsten fiskare. ellerströms.